

Vysoké učení technické v Brně

Fakulta architektury

Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce:	FA-DIP0015/2012	Akademický rok:	2012/13
Ústav:	Ústav navrhování V.		
Student(ka):	Bc. Lenka Gulačová		
Studijní program:	Architektura a urbanismus (N3501)		
Studijní obor:	Architektura (3501T002)		
Vedoucí diplomové práce:	doc. Ing. arch. Gabriel Kopáček, Dr.		
Konzultanti diplomové práce:			

Název diplomové práce:

Nová nábřeží - urbanistická studie přestavby vybraného území podél řeky Svitavy v Brně

Zadání diplomové práce:

Brno má dvě řeky, ale nemá nábřeží. Vytipujte a analyzujte přestavbovou nebo rozvojovou lokalitu v návaznosti na řeku Svitavu - místo nebo více míst spojených specifickým urbánním problémem, kde by byl také potenciál pro vznik atraktivního nábřeží. Toto vybrané přestavbové území (případně více vybraných území) řešte formou námětové urbanistické studie. Vycházejte z Vaší předchozí urbanistické analýzy a širší studie městotvorného potenciálu řeky Svitavy v Brně.

Rozsah grafických prací:

Práce bude obsahovat zejména:

- situaci širších vztahů s doložením navazujících úseků řeky Svitavy a napojení řešeného území na urbanistickou strukturu města Brna, měřítko cca 1:5000 (alt. 1:10000),
- komplexní urbanistický návrh, měřítko cca 1:1000 (alt. 1:2000, 1:500 dle zvolených území),
- řezy (případně též dílčí půdorysy - detaily, pohledy, ideové kresby) charakteristických částí řešeného území, měřítko cca 1:500 (alt. 1:200),
- fyzický nebo digitální model řešeného a navazujícího území,
- perspektivní pohledy charakteristických řešených městských prostorů,
- průvodní zprávu, která bude obsahovat:
 - a) teoretická východiska - soudobé požadavky na městské nábřeží,
 - b) vysvětlení základní ideje vlastního návrhu,
 - c) základní urbanistické ukazatele.

Seznam odborné literatury:

GEHL, Jan. Life between buildings : using public space. Washington : Island Press, 2011. ISBN 978-1-59726-827-1.

HERTZBERGER, Herman. Přednášky pro studenty architektury. 1. vyd. Dolní Kounice: MOX NOX, 2012, 287 s. ISBN 978-80-905064-0-4.

MAIER, Karel. Udržitelný rozvoj území. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.

Revitalizace nábřeží plzeňských řek I, II, II [online]. Plzeň: útvar koncepce a rozvoje, 2007 -2011.

Dostupné z:

<http://www.plzen.eu/o-meste/multimedia/ebook/knihy/ebook-revitalizace-nabrezi-plzenskych-rek-i.aspx>.

Termín zadání diplomové práce: 18.2.2013

Termín odevzdání diplomové práce: 13.5.2013

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Lenka Gulačová
Student(ka)

doc. Ing. arch. Gabriel Kopáček, Dr.
Vedoucí práce

doc. Ing. arch. Karel Havliš
Vedoucí ústavu

V Brně, dne 18.2.2013

doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan

ANOTÁCIA

Diplomová práca sa venuje problematike nábregžia rieky Svitavy v Brne. Nadväzuje na dva predošlé semestre, kedy sme sa spoločne s kolegyňami Bc. Lindou Pišovou a Bc. Zdenkou Sedlákovou podrobne zaoberali štúdiom nábregžia. Venovali sme sa aj tematike brownfieldov, ktoré zaberajú veľkú plochu v okolí rieky. Práca pozostávala z teoretickej časti, podloženej štúdiom literatúry a analytickej časti vychádzajúcej predovšetkým z vlastných prieskumov v teréne a riešení referenčných projektov.

ÚVOD

Pre konkrétny návrh som si vybrala územie medzi Cacovickým ostrovom a Zbrojovkou. Táto časť je zaujímavá svojim charakterom, pretože je v nej obsiahnutá škála rôznych druhov nábregží. Na severe, v okolí Cacovic sa spolu s riekou do Brna vlieva aj pás krajinej zelene, ktorý sa postupne mení na mestskú zeleň. Ďalej koryto rieky smerom k centru dostáva mestský charakter nábregžia. V mestskom prostredí rieky, ktoré by malo byť svojim charakterom a využitím celkom odlišné od voľnej krajiny, sa nedá celkom vrátiť k jej povodnemu prirodzenému charakteru.

V širšom zmysle sa práca zaoberá riekou ako mestotvorným prvkom, ktorého potenciál je v súčasnosti využívaný v malej miere. Svitava je dnes skôr vnímaná ako kanál alebo stoka, ktorá odnáša špinu a zvyšky minulosti bývalých priemyselných štvrtí a periférii, ktoré lemovali takmer celú dĺžku koryta. Brno má dve rieky, ale nemá nábregžie.

Cieľom práce je analyzovať priestory okolo rieky, ich vývoj, súčasný stav a väzby na okolie. Navrhnuť možné využitie dielčích častí, vystihujúcich rôznorodý charakter. Prepojenie popretrhaných väzieb a navrhnuť nové impulzy, ktoré sú prostriedkom navrátenia alebo napravenia strateného vzťahu k rieke.

Mení sa vnímanie ľudí na trávenie voľného času. Máme viac času na oddych a relax, ale nemáme miesto, kde by sme ho mohli tráviť. Nábregžie rieky je atraktívne miesto, ktoré tento potenciál má. Mohlo by tak vzniknúť prostredie, kde ľudia radi trávia svoj voľný čas, kde sa radi stretávajú a vracajú.

ZÁVER

Nábřežie Svitavy dnes nie je v najlepšom stave. Odzrkadľuje sa v ňom jeho minulosť, ktorá naň kládla veľké nároky. Dodnes tu prebieha boj medzi dvoma najkomplikovanejšími systémami na Zemi. Medzi ľuďmi a prírodou.

Zhruba do 18. storočia vládla medzi nimi harmónia a žili spolu v súlade. S priemyselnou revolúciou nastal zlom a skok od predchádzajúceho rytmu života, ktorý bol v zásade sebaobnovujúci. Nábřežie začalo zarastať továrňami ako les hubami po daždi a to kvôli vidine väčšieho výnosu a zisku, ale nevedomujúc si následky. Voda a príroda sa zmenili na zdroj a boli chápané ako nevyčerpatel'né a nezničiteľné. Nastala koncepcia nekonečného rastu a expanzie.

V nasledujúcich rokoch spolu s priemyslom začína z nábřežia miznúť aj život. Rieka je vo veľkej miere znečistená a pripomína skôr stoku a nie jeden z najvzácnejších prvkov mesta.

Veľká časť územia okolo rieky je dnes pokrytá prázdnyimi alebo čiastočne fungujúcimi plochami, ktoré stratili svoju funkciu. Ich prestavbe sa investori väčšinou vyhýbajú, kvôli nedoriešeným majetkoprávnym vzťahom. A samozrejme je pre nich jednoduchšie stavať na „zelenej lúke“. Nábřežie tak chátra, je neprístupné a človeka skôr odpudzuje ako láka.

Cieľom mojej diplomovej práce je poukázať na tento fakt a vrátiť nábřežie ľuďom. Nejedná sa o konkrétny dizajn časti nábřežia, ale vytypovať miesta v mnou vybranom úseku a vložiť doňho funkcie, ktoré by mohli podporiť jeho charakter. Vyzdvihnúť jeho silné stránky. Prispôbiť verejný priestor ľuďom a nie ľudí verejnému priestoru, ktorí si na jeho dnešný vzhľad zvykli a nemajú veľkú možnosť sa mu brániť. K nábřežiu nemajú žiadny vzťah a dnes ním prechádzajú iba preto, lebo to majú rýchlejšie do práce. Preto je dôležité zapojiť verejnosť do plánovania rozvoja mesta. Ak sa stanú súčasťou tohto procesu, vytvoria si k danému územiu väčšie puto a o miesto sa budú viac starať. Sú jeho hlavnou súčasťou, takže by malo vo veľkej miere zodpovedať ich požiadavkam.

Celé moje územie som si rozdelila na štyri celky podľa charakteru miesta, ktorému

zodpovedajú a prideliť im náležité funkcie (prírodno – vzdelávací, športovo – rekreačný, kultúrno – spoločenský a mestský – bývanie).

Ďalšou dôležitou zložkou verejného priestoru je doprava. Zjednodušiť ľuďom prepravu po meste na všetkých úrovniach. Od áut, cez bicykle až po peších. Nábregie dnes plní len tranzitnú funkciu . Ľudia tu len prechádzajú, poprípade venčia zvieratá. Koryto rieky je neprístupné. V návrhu som preto kládla dôraz nato, aby bol znovuobnovený kontakt s riekou. Po celej dĺžke Svitavy je navrhnutá cyklotrasa a pešie chodníky z priepustných materiálov.

Nábregie pozostáva z biocentier a biokoridorov. Treba ich chrániť a podporovať kvôli biodiverzite, ktorá sa stále zmenšuje. Na veľkej ploche je vďaka ťažkému priemyslu kontaminovaná pôda a voda. Vytrácajú sa ryby z rieky a mnoho živočíšnych a rastlinných druhov z jej okolia.

Aj príroda má svoje práva a nemala by trpieť za chyby a nenásytnosť človeka. Mali by sme sa snažiť vnieť naspäť harmóniu a začať si ju viac vážiť , pretože aj my sme jej súčasťou. Nastavuje nám zrkadlo a naše správanie nám opláca.

Na to všetko ale treba zmeniť pohľad človeka. Ľudia robia v zásade to najlepšie, čo vedia v závislosti na tom, čo poznajú. Preto je dôležitá informovanosť a vzdelávanie verejnosti. Vytipovala som tri miesta, kde by mohlo dôjsť k rozvoju osobnosti v tejto oblasti.

Z bývaleho Zetoru som vytvorila agropark, kde sa bude priamo na mieste v skleníkoch pestovať zelenina a ovocie, ktoré sa budú predávať na trhu pred budovou. Namiesto ekonomiky odpadu tu bude fungovať ekonomika recyklácie. V prízemí je reštaurácia, ktorá bude čiastočne zásobovaná zo skleníkov. Súčasťou sa stane aj verejnosť, ktorá sa môže zúčastniť kurzov a workshopov. Dozvedia sa tak viac informácii o forme pestovania bez chemikálií a podpora tak miestne produkty.

Druhé miesto je sústredené hlavne na spoznávanie prírody. Medzi Cacovicami a bývalou Mosilanou som vytvorila na obidvoch brehoch rieky náučný chodník, kde si môžu deti aj dospelí hravou formou rozširovať svoje vedomosti o prírode a získať si k nej vzťah. Súčasťou vzdelávacieho cyklu môže byť aj „lesná škola“ alebo „prímestský

tábor“ vybudovaný z časti bývalej Mosilany, ktorá nadväzuje na cestu.

V návrhu som nezabudla ani na šport a oddych. Vymedzila som mu územie medzi bývalou Mosilanou a bývalým Zetorom. Z časti bývalej Mosilany môže vzniknúť športové centrum. Pokračuje cez pieskovú pláž, bazén na plávanie, lezeckú stenu pod mostom až k hlavnej športovej zóne v parku. Tu sú sústredené rôzne herné plochy pre všetky vekové kategórie, opticky oddelené zeleňou, ktorá má aj ekologickú a enviromentálnu funkciu.

Snažila som sa podporiť aj kultúrno – spoločenskú zložku, ktorá je situovaná bližšie k centru mesta a vytvoriť tak miesto pre filmové , divadelné a hudobné predstavenia. A hlavne stretávanie sa ľudí. Z historicky cennej budovy bývalého pivovaru tak vznikne múzeum, konferenčné sály a miesto, kde ľudia chodia za zábavou.

Všetky tieto novonavrnuté aktivity budú slúžiť okrem iného aj pre ľudí bývajúcich v novej obytnej štvrti , ktorá vznikne prestavbou posledého z brownfieldov nachádzajúceho sa v mojom území – bývalej Zbrojovky. Z nej vznikne Nová Zbrojovka – nová obytná štvrť plná ľudí hľadajúcich miesto pre oddych a trávenie voľného času.